

Σεβασμιώτατε, Σεβαστοί Πατέρες

Κυρίες και Κύριοι, Αγαπητά παιδιά

Σήμερα, τιμούμε την έναρξη της Επανάστασης του 1821 και τους ήρωες που θυσιάστηκαν για την ελευθερία της πατρίδας μας. Μαζί με την εθνική μας επέτειο γιορτάζουμε και τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου, που συμβολικά, ταυτίστηκε με την επανάσταση του λαού, για να δηλώσει ότι το ευαγγέλιο της σωτηρίας του ανθρώπου εξομοιώνεται με τη λύτρωση του έθνους από τη σκλαβιά.

Στα σχολειά μας μαθαίνουμε ότι η επανάσταση του 1821 αποτελεί το μεγαλύτερο ιστορικό γεγονός της νεότερης ιστορίας μας.

Παραδόξως, η σημαντικότητα αυτής της επανάστασης χάνεται μέσα στα ατελείωτα ιστορικά γεγονότα, τοποθεσίες, ημερομηνίες, ονόματα τα οποία ζητάμε από τους μαθητές μας να απομνημονεύσουν, και να τα καταγράψουν στα διαγωνίσματα που τους βάζουμε.

Αυτό όμως που πραγματικά οι μαθητές δυσκολεύονται να κατανοήσουν είναι η ιστορική συνέχεια του ελληνισμού, με αποτέλεσμα η ιστορία μας να χάνει τη δυναμική που έχει ως εργαλείο εθνικής και κοινωνικής συνοχής.

Σήμερα, θα προσπαθήσω να προσεγγίσω τη σημαντικότητα της επανάστασης του 1821 μέσα από την ιστορική συνέχεια του ελληνισμού και τις ιστορίες των ηρώων, γνωστών και αγνώστων, να γίνονται η φωνή του παρελθόντος.

Ας ξεκινήσουμε χωρίζοντας την ιστορία μας σε τέσσερις περιόδους. Την αρχαία Ελλάδα, τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία, το Βυζάντιο και τη νεώτερη ιστορία του ελληνικού κράτους.

Την περίοδο της Αρχαίας Ελλάδας, κατά τη διάρκεια τεσσάρων χιλιάδων χρόνων πριν από τη γέννηση του Χριστού, οι Έλληνες μεγαλουργούν. Με βάση την ελληνική παιδεία φέρνουν στον κόσμο τη δημοκρατία, το θέατρο, τα πρώτα δικαστήρια, την ατμομηχανή, τον πρώτο αναλογικό υπολογιστή και πολλά άλλα.

Εκατό πενήντα χρόνια πριν από τη γέννηση του Χριστού, οι Έλληνες για πρώτη φορά στην ιστορία τους, βρίσκονται υποδουλωμένοι στους Ρωμαίους. Κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, ο ελληνικός πολιτισμός και η ελληνική γλώσσα, αντί να χαθούν, επηρεάζουν τους κατακτητές μας και γίνονται η βάση του πολιτισμού της νέας αυτοκρατορίας. Ταυτόχρονα, οι Έλληνες είναι οι πρώτοι ευρωπαίοι που ασπάζονται τον Χριστιανισμό, ο οποίος διαδίδεται στον τόπο μας ακόμα και από τους ίδιους τους Αποστόλους.

Τα χρόνια του Βυζαντίου και μέχρι την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453, Ελληνισμός και Ορθοδοξία συνυπάρχουν αδιαίρετα και κάνουν πιο συμπαγή την

ελληνική ταυτότητα και το έθνος. Την περίοδο του Βυζαντίου, η ανώτερη και η ανώτατη εκπαίδευση των Βυζαντινών γίνεται στην ελληνική γλώσσα. Η βυζαντινή παιδεία βασισμένη στην ελληνική γλώσσα και τα γράμματα ξεπέρασε τα όρια της αυτοκρατορίας και έδωσε το φως της σε όλη την Οικουμένη. Ο χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία των Ελλήνων και ταυτόχρονα καθιερώνεται η θρησκευτική ελευθερία και ανεξιθρησκία.

Μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης ακολουθεί η σκλαβιά από τους Οθωμανούς Τούρκους. Τετρακόσια χρόνια σκλαβιάς. Οι προσπάθειες του λαού μας για την απελευθέρωση της πατρίδας είναι πολλές αυτά τα τετρακόσια χρόνια, αλλά χωρίς καμιά οργάνωση και πάντα υποκινούμενη από ξένες δυνάμεις, που νοιάζονταν περισσότερο για να εξυπηρετήσουν τα δικά τους συμφέροντα.

Τέσσερις αιώνες και οι υπόδουλοι Έλληνες δεν αλλοτριώθηκαν, αφού με τη βοήθεια κυρίως της Εκκλησίας κατάφεραν να διαφυλάξουν, τρία βασικά στοιχεία της εθνικής τους ταυτότητας: τη θρησκεία, τη γλώσσα και την παράδοση. Οι Έλληνες δεν χάνουν την εθνική τους συνείδηση, αλλά ζουν σε μια πατρίδα δίχως σύνορα, δίχως κράτος και δίχως ελευθερία. Μπορεί λοιπόν λόγω της μακρόχρονης ιστορίας μας, η ιστορική συνέχεια του ελληνισμού να είναι δύσκολο να κατανοηθεί, αλλά ταυτόχρονα είναι ιστορικά τεκμηριωμένη και αδιαμφισβήτητη.

Ωστόσο, στην μελέτη της ιστορία μας δεν θα πρέπει να τονίζουμε μόνο την επική της σκοπιά, αλλά θα πρέπει να αναφέρουμε και τις σκοτεινές πλευρές της. Τη συμπεριφορά των πολιτικών μας απέναντι στους ήρωες του 21, που πολλοί από αυτούς πεθαίνουν φτωχοί και ντροπιασμένοι. Την αντιπαράθεση των κομμάτων του νεοσύστατου ελληνικού κράτους, με σκοπό όχι το καλό της πατρίδας αλλά το μοίρασμα της εξουσίας. Την ξεχασμένη για πολλά χρόνια από το νεοσύστατο ελληνικό κράτος Μακεδονία μας, που βασιζόμενη στην ελληνική εθνική συνείδηση του απλού λαού, αντιστέκεται και οργανώνει το δικό της επαναστατικό αγώνα και ελευθερώνεται 100 χρόνια αργότερα.

Είναι ωστόσο η ιστορική καταγραφή των γεγονότων αρκετή για να μας οδηγήσει σε πατριωτικά πρότυπα και σε πράξεις ανάλογες των προγόνων μας;

Μήπως εξίσου σημαντικό είναι να κατανοήσουμε την ηθική, τις αξίες και τα κίνητρά των ηρώων μας;

Στο Βυζάντιο οι ήρωες εμπνέονται από τα σύμβολα της Ορθοδοξίας και από την εθνική τους συνείδηση και αναλαμβάνουν να διαφυλάξουν τα εδάφη τους από τον μουσουλμανικό επεκτατισμό. Θυσιάζονται για να ξαναπάρουν τον Τίμιο Σταυρό και ο λαός προσεύχεται στην Παναγία για να σώσει την Βασιλεύουσα, δίνοντάς της τον ρόλο Της Υπερμάχου Στρατηγού.

Από τα πρώτα χρόνια της Τουρκοκρατίας οι 'κλέφτες', Σουλιώτες, Μανιάτες και άλλοι, παίρνουν τα όπλα και ανεβαίνουν στα βουνά. Δε συμβιβάζονται με τη

σκλαβιά, δημιουργούν πολλά προβλήματα στους Οθωμανούς Τούρκους. Και όπως καταγράφει ένας Γάλλος περιηγητής : «Αγρυπνούν νύχτα μέρα για να διατηρήσουν την ελευθερία τους και δεν εννοούν να αναγνωρίσουν κανένα ηγεμόνα επί της γης». Έτσι, οι κλέφτες γίνονται σύμβολο της αντίστασης των υπόδουλων Ελλήνων ενάντια στους κατακτητές.

Οι δάσκαλοι του Γένους, οι περισσότεροι κληρικοί, με το έργο τους βοήθησαν στην ίδρυση σχολείων και στην τόνωση της ελληνικής παιδείας, την ιδεολογική προετοιμασία της Μεγάλης Επανάστασης του 1821.

Ξεχωρίζει ο Κοσμάς ο Αιτωλός που ξεκινώντας από το Άγιο Όρος θα περπατήσει τέσσερις φορές όλη την Ελλάδα για να σταματήσει τον εξισλαμισμό, να παροτρύνει τους Έλληνες να μιλάνε τη γλώσσα τους, και να δώσουν τις περιουσίες τους για να χτιστούν σχολεία και εκκλησίες. Ήρωες του 21 είναι όλοι οι Έλληνες και Ελληνίδες που επί τουρκοκρατίας δεν άλλαξαν πίστη, παρόλα τα προνόμια και την εύκολη ζωή που τους πρόσφεραν οι Τούρκοι.

Η επανάσταση του 1821 ξεκινάει σε ένα μοναστήρι και με σημαία το σύμβολο της ορθόδοξης πίστης μας. Ο κατάλογος των ηρώων μακρύς, γνωστοί και άγνωστοι.

Όλοι οι παραπάνω ήρωες ήρθαν αντιμέτωποι με πανίσχυρους κατακτητές και επέδειξαν αρετές όπως γενναιότητα, αυτοθυσία, σοφία, αλtruισμό, τιμιότητα, ταυτίστηκαν με τις έννοιες της ελευθερίας, του αυθορμητισμού, της ατομικής βούλησης και ήταν αποφασισμένοι να στηριχθούν αποκλειστικά στις δικές τους δυνάμεις. Τα ιστορικά γεγονότα εξελίχθηκαν και γράφτηκαν μέσα από τις αξίες, τις αρετές και τη βούληση των ηρώων μας.

Συνεπώς, η μελέτη της ιστορία μας θα πρέπει να προβάλλει τα πατριωτικά ηρωικά πρότυπα με τέτοιο τρόπο, ώστε να επηρεάζουν, άμεσα ή μακροπρόθεσμα, τη συμπεριφορά και την προσωπικότητα των παιδιών, τις αξίες και τον τρόπο ζωής, τους προσωπικούς στόχους και τον κοινωνικό προσανατολισμό τους, τις στάσεις τους απέναντι σε ιδέες και θεσμούς.

Ωστόσο, είμαστε σίγουροι ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες έχουν μέσα τους την ελληνικότητα, το πολιτισμικό τους DNA.

Μια ελληνικότητα που στη σχολική παράσταση της Παρασκευής του σχολείου μας, με θέμα την επανάσταση της Χαλκιδικής, φαίνονταν στα μάτια των παιδιών που υποδύονταν τους ήρωες της Χαλκιδικής, μια ελληνικότητα που την άκουγες στο τραγούδι των παιδιών για την Μακεδονία, την ένιωθες βλέποντας τα δακρυσμένα μάτια των μανάδων τους και τα περήφανα και συγκινημένα πρόσωπα των πατεράδων τους.

Μια ελληνικότητα και έναν ηρωισμό, που βρίσκονται ριζωμένοι μέσα στις ψυχές των δασκάλων και των κληρικών, που για 560 ευρώ πηγαίνουν να ανοίξουν τα

σχολεία και τις εκκλησίες στα απομονωμένα νησιά της πατρίδας μας, χωρίς να παραπονιούνται, στους επιστήμονες που μένουν στην Ελλάδα για να προσφέρουν, έστω κι αν ξέρουν ότι το μέλλον τους είναι αβέβαιο, στους γιατρούς που αφήνουν τη βόλη τους για να προσφέρουν στο συνάνθρωπό τους στα πιο επικίνδυνα μέρη του κόσμου, στους Έλληνες γονείς που θυσιάζονται στα χρόνια της κρίσης για να δώσουν όσο περισσότερα εφόδια μπορούν στα παιδιά τους, στους απλούς ανθρώπους που δείχνουν την αλληλεγγύη στο συνάνθρωπο τους όταν αυτός βρίσκεται σε ανάγκη.

Θα ήθελα να τελειώσω με ένα μήνυμα αισιοδοξίας.

Παιδιά είστε φτιαγμένοι από το ίδιο υλικό των ηρώων μας, και να είστε σίγουροι ότι εδώ ανάμεσά μας, βρίσκονται οι σύγχρονοι ήρωες, που όταν χρειαστεί θα πράξουν το καθήκον τους, και θα βάλουν πάνω από το ατομικό τους συμφέρον την πατριωτική τους συνείδηση.